

MONITOR PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ A JUDIKATURY

(A) PRÁVNÍ PŘEDPISY

(1) NOVELA ÚSTAVY ČESKÉ REPUBLIKY

- Vláda projednává novelu Ústavy, kterou by mělo dojít k rozšíření kompetencí Nejvyššího kontrolního úřadu (NKÚ), zavedení tzv. klouzavého mandátu poslance, posílení postavení Senátu v oblasti ústavní žaloby a upravení způsobu jmenování členů bankovní rady České národní banky (ČNB).
- Novela by měla nově pod kontrolní působnost NKÚ podřadit hospodaření s veřejnými prostředky. Takovými prostředky se rozumí zejména majetek nebo dluh státu, jakož i jiných právnických osob vymezených v navazující novele zákona o NKÚ, která je blíže popsána níže.
- Novela by také měla zavést institut dobrovolného klouzavého mandátu poslance. Tento institut spočívá v tom, že pokud se poslanec stane členem vlády, může rozhodnout, že jeho mandát poslance „sklouzne“ na náhradníka, který kandidoval na kandidátní listině politického subjektu ve stejném volebním kraji.
- Novelou by se rovněž měly posílit pravomoci Senátu v oblasti ústavní žaloby. Nově by ústavní žaloba na prezidenta republiky nemusela být schválena třipětinovou většinou poslanců, nýbrž pouze nadpoloviční.
- Změny by se také měly týkat jmenování členů bankovní rady ČNB. Nově by k jejich jmenování prezidentem měl být nutný souhlas Senátu, podobně jako u jmenování soudců Ústavního soudu.

(2) NOVELA TRESTNÍHO ŘÁDU A TRESTNÍHO ZÁKONÍKU

- Vláda projednává novelu trestního řádu a trestního zákoníku, která by měla umožnit, aby bylo možné prostřednictvím trestních sankcí odčerpát i majetek, který je součástí společného jmění manželů (SJM).
- Podle stávající úpravy lze majetek v SJM odčerpát pouze prostřednictvím trestu propadnutí majetku, což zvýhodňuje pachatele, kteří uzavřeli manželství a mají majetek v SJM, oproti těm, kteří tak neučinili. Nově by mělo být možné majetek v SJM odčerpát i prostřednictvím trestu propadnutí věci a náhradní hodnoty podle § 70 a 71 trestního zákoníku a ochranného opatření zabránění věci a náhradní hodnoty dle § 101 a 102 téhož zákona, tedy prostřednictvím sankcí, které umožňují odčerpání výnosů z trestné činnosti, nástrojů trestné činnosti nebo

náhradní hodnoty.

- Novelou tak bude docházet k výraznějšímu zásahu do majetkové sféry manžele pachatele, vždy však pouze ve vztahu k majetku souvisejícímu s trestnou činností. Novela tak zároveň posiluje možnosti obrany manžela pachatele. V prvé řadě by novela měla rozšířit vymezení zúčastněné osoby tak, aby byl manžel stranou trestního řízení ve všech případech, kdy by SJM mohlo být postihnuto, a dále rozšířit výčet výroků, proti nimž může manžel obviněného podávat jakožto zúčastněná osoba odvolání. Dále by mělo dojít k vyloučení možnosti uložení trestu propadnutí věci, která se nachází v SJM, trestním příkazem. V případě sjednávání a schvalování dohody o vině a trestu by mělo být propadnutí nebo zabránění majetku v SJM možné pouze v případě, pokud k tomu dal manžel obviněného souhlas.

(3) NOVELA ZÁKONA O SOUDECH A SOUDCÍCH

- Poslanecká sněmovna přehlasovala prezidentovo veto a schválila tak novelu zákona o soudech a soudcích, která obsahuje přehodnocení míry zapojení přísedících, tedy právních laiků, do trestněprávních a pracovněprávních soudních řízení. O této novele jsme Vás již informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíce listopad, prosinec 2023 a červenec, srpen a září 2024.
- Podle navrhovaného znění by mělo dojít ke zrušení účasti přísedících na řízeních u okresních soudů. Nově by měli soudci okresních soudů rozhodovat výhradně jako samosoudci.
- Ve věcech pracovněprávních by mělo dojít k úplnému upuštění od užívání přísedících nejen na okresní, ale i krajské úrovni.
- Přísedící by měli být nadále zapojeni do rozhodování v rámci trestních řízení, a to v řízeních před krajskými soudy v prvním stupni o zvláště závažných zločinech, tedy úmyslných trestných činech s horní hranicí trestu odnětí svobody minimálně 10 let, vyjma majetkových a hospodářských trestných činů.
- Prezident novelu považoval za nekoncepční a nedostatečně odůvodněnou. Dle jeho stanoviska se jedná výrazný zásah do soudnictví a možná i do právní jistoty. Zároveň dodal, že by taková úprava byla v rámci Evropské unie v podstatě ojedinělá.
- Poslanecká sněmovna setrvala na původním návrhu a prezidentovo veto přehlasovala. Novela tak byla schválena v původním znění.

(4) NOVELA ZÁKONA O ZAMĚSTNANOSTI

- Poslanecká sněmovna ve 2. čtení schválila novelu zákona o zaměstnanosti, kterým by mělo dojít ke změnám v oblasti inspekce práce, nelegálního či zastřené zprostředkovaného zaměstnání a také v oblasti zaměstnávání osob se zdravotním postižením. O této novele jsme Vás již informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíc červenec 2024.
- Novela by měla umožnit orgánům inspekce práce pořizovat skrytě audiovizuální záznamy při provádění kontrol u zaměstnavatelů bez souhlasu a vědomí kontrolovaných osob, přičemž tyto záznamy budou moci použít v následném přestupkovém řízení.

- Novou sankcí za umožnění nelegálního či zastřenému zprostředkovanému zaměstnání by mělo být zveřejnění rozhodnutí o přestupku, a to na úřední desce Státního úřadu inspekce práce po dobu 1 roku. Nově by také mohl příslušný orgán inspekce práce řízení o přestupku odložit, pokud by byl přestupek méně závažný a účelu, jehož by bylo možno dosáhnout provedením řízení o přestupku, bylo dosaženo nebo jej lze dosáhnout jinak.
- Dále by mělo dojít k zefektivnění systému podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Např. příspěvek bude moc být přiznán pouze bezdlužnému zaměstnavateli nebo bude stanovena maximální výše příspěvku v nařízení vlády. Rovněž by mělo dojít ke změně výpočtu výše odvodu do státního rozpočtu nahrazující povinný díl na zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Dále navrhovaná úprava zpřesňuje, za jakých podmínek lze uznat konkrétní další náklady, o které lze zvýšit příspěvek zaměstnavatelům na zaměstnávání osob se zdravotním postižením.

(5) NOVELA ZÁKONA O ADVOKACII

- Poslanecká sněmovna schválila ve 2. čtení novelu zákona o advokacii, která reaguje mimo jiné na nedostatky právní úpravy objevené v praxi a posiluje ochranu důvěrnosti komunikace mezi advokátem a klientem. O této novele jsme Vás již informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíc leden a únor 2024.
- Advokáti by např. nově byli oprávněni úředně ověřovat elektronické podpisy prostřednictvím informačního systému Czech POINT.
- Dále by advokát nebyl povinen odmítnout poskytnutí právních služeb v zákonem stanovených případech, ve kterých by například mohlo dojít ke střetu zájmů bývalých a nových klientů advokáta. To by bylo podmíněno písemným souhlasem všech dotčených osob, které by musel advokát předem informovat o podstatných okolnostech dané věci. Současně by nesmělo dojít k ohrožení práv a oprávněných zájmů těchto dotčených osob. Takový souhlas by mohla dotčená osoba kdykoli odvolat a odvolaný souhlas by již nešlo znovu udělit.
- Na základě novely by mohl advokátní koncipient podat žádost komoře o prominutí podmínky stanovené týdenní pracovní doby z důvodů zvláštního zřetele hodných, např. péče o dítě mladší 15 let nebo těhotenství). Délka právní praxe advokátního koncipienta by se následně prodloužila podle rozsahu zkrácení stanovené týdenní pracovní doby.

(6) NÁVRH ZÁKONA O LOBBOVÁNÍ

- Poslanecká sněmovna ve 2. čtení schválila návrh zákona o lobbování, který by měl zvýšit transparentnost této činnosti a podmínit její výkon získáním oprávnění k lobbování. O tomto návrhu zákona jsme Vás již informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíc leden a květen 2024.
- Návrh zákona definuje lobbování jako činnost prováděnou lobbistou za účelem přímého ovlivnění jednání lobbovaného zejména při přípravě, projednávání či schvalování právních předpisů, opatření obecné povahy apod. Lobbistou by mohly být kromě soukromých právnických osob a fyzických osob, také územní samosprávné celky, profesní komory zřízené zákonem nebo právnické osoby sdružující zaměstnavatele nebo zaměstnance.

- Lobbování by bylo podmíněno zápisem do veřejně přístupného registru lobbování, který by vedlo Ministerstvo spravedlnosti. Lobbista by musel podat ohlášení Ministerstvu spravedlnosti a při splnění podmínek by byl do registru zapsán. Lobbista by byl dále povinen každý půlrok podávat prohlášení obsahující například jméno a příjmení lobbovaných (tedy poslanců, senátorů, členů NKÚ apod.), u kterých lobboval, orgány veřejné moci, ve kterých lobbování působí, identifikační údaje osob, v jejichž zájmu lobboval a také datum a způsob lobbování.
- V případě provozování lobbingu bez oprávnění nebo uvedení nepravdivých údajů v prohlášení by lobbistovi hrozila pokuta až ve výši 1.000.000,- Kč. Pokud by lobbista neupozornil lobbovaného, že je lobbistou, hrozila by mu pokuta až do výše 50.000,- Kč.
- Povinností lobbovaného by bylo zajištění, aby byla připojena k důvodové zprávě předkládané s návrhem právního předpisu i tzv. lobbistická stopa. Jednalo by se o dokument, který by obsahoval jmenný seznam všech lobbistů (a osob, v jejichž zájmu lobbovali), lobbovaných spojených s daným návrhem a přesné vymezení, které části návrhu jsou výsledkem lobbování.

(7) NOVELA ZÁKONA O NEJVYŠŠÍM KONTROLNÍM ÚŘADU

- Vláda projednává novelu zákona o Nejvyšším kontrolním úřadu, která navazuje na a provádí novelu Ústavy, kterou se rozšiřují kontrolní kompetence NKÚ. Novela vymezuje a specifikuje oblasti, ve kterých se kontrolní kompetence NKÚ rozšiřují. Mělo by se jednak jednat o dosavadní hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu, ale nově i o právnické osoby, ve kterých má majetkový podíl stát nebo ty, které hospodaří s veřejnými prostředky. Mezi takové právnické osoby by se měli řadit státní podniky, fondy, státní příspěvkové organizace nebo státní organizace Správa železnic, zdravotní pojišťovny, Česká televize, Český rozhlas. Dále by mělo jít o školské právnické osoby zřízené Ministerstvem školství nebo taky Českou národní banku. Kontrolní působnost NKÚ se bude také vztahovat na hospodaření s prostředky Evropské unie nebo s jinými prostředky ze zahraničí poskytnuté na základě mezinárodní smlouvy.

(B) JUDIKATURA

(1) PROSTOR SLOUŽÍCÍ K PODNIKÁNÍ (rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 26 Cdo 674/2024)

- Rozsudek Nejvyššího soudu se zabývá vymezením pojmu „prostor sloužící k podnikání“ dle § 2302 občanského zákoníku. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že pojem mimo jiné zahrnuje také vystavěné, nebo jinak vybudované části nemovitosti, které jsou dle ujednání stran určeny právě k výkonu podnikatelské činnosti.
- Pojmy „místnost“ a „prostor“ byly označeny jako synonyma a mají být vykládány široce. Z toho vyplývá, že prostor sloužící k podnikání nemusí nutně být uzavřeným prostorem, může se nacházet i mimo budovu a jeho hranice nemusí být zjevná.

**(2) DOBA, KDY LZE ZRUŠIT ROZHODNUTÍ O ÚPADKU
(rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 NSČR 21/2024)**

- Nejvyšší soud řešil otázku zrušení rozhodnutí o úpadku dle § 158 insolvenčního zákona po prohlášení konkursu. Ke zrušení úpadku lze přistoupit pouze v situaci, kdy již bylo sice rozhodnuto o úpadku, ale ještě nebyl určen způsob jeho řešení. Pokud je tedy již rozhodnuto i o způsobu řešení úpadku, nemůže insolvenční soud vydat rozhodnout, kterým se ruší úpadek, a to ani v případě, že úpadce již nesplňuje podmínky dle § 3 insolvenčního zákona, jejichž splnění jsou prvotním předpokladem pro to, aby mohl být prohlášen dlužníkův úpadek.
- Nejvyšší soud to zdůvodňuje tím, že insolvenční řízení je jasně rozděleno do neslučitelných fází, přičemž posuzování úpadku dle § 3 insolvenčního zákona je předmětem první fáze insolvenčního řízení. V rámci zachování právní jistoty není možné se po rozhodnutí o způsobu řešení o úpadku vracet do první fáze insolvenčního řízení a opětovně zkoumat podmínky úpadku dle § 3 insolvenčního zákona.

KONTAKT

TAUBEL LEGAL, advokátní kancelář s.r.o.

Sokolovská 68/105, 186 00 Praha 8 - Karlín

OFFICE@TAUBELLEGAL.COM

+420 226 251 055